

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA

MOJA DROGA

12-13 / 19-20.09

INFORMATOR

województwo warmińsko- mazurskie

województwo warmińsko-mazurskie

miejsowości biorące udział w EDD 2020

Orzysz → 5-6

Barczewo → 7

Biesal → 8

Braniewo → 9-10

Drwęck → 11

Frombork → 12-13

Gołdap → 14-17

Lidzbark Warmiński → 18

Łąkorz → 19

Małdyty → 20

Olsztyn → 21-28

Rynek → 29

Szanowni Państwo,

Przed nami kolejna edycja Europejskich Dni Dziedzictwa – wspólnej inicjatywy Unii Europejskiej i Rady Europy mającej na celu promocję lokalnych zabytków, kultury i tradycji. Polska aktywnie uczestniczy w obchodach już od 1993 roku, a grono przyłączających się podmiotów sukcesywnie wzrasta. Bogatą ofertę kulturalną oferują instytucje państwowe, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe czy lokalne stowarzyszenia. Przygotowywane wydarzenia z roku na rok cieszą się coraz większą popularnością, czego wyrazem jest rosnąca liczba uczestników. W 2020 roku Europejskie Dni Dziedzictwa spędzimy nieco inaczej niż w latach poprzednich ze względu na pandemię koronawirusa i konieczność dostosowania się do nowej rzeczywistości, część wydarzeń została przygotowana formie on-line.

Tegoroczne obchody, podobnie jak i w zeszłym roku, wpisują się w założenia Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022, upamiętniającego 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Hasło przewodnie „Moja Droga” koresponduje ze stuleciem Bitwy Warszawskiej 1920 r., uznawanej za jedną z najważniejszych bitew świata. Kierunki naszych dróg wyznaczały myśli naszych przodków o wolnej i niepodległej Polsce, którzy nie szczędzili krwi i trudów, by nasz kraj powrócił na mapę Europy. Polskie Państwo czci tę rocznicę nieprzypadkowo, to bardzo ważne wydarzenie, które kształtowało polską tożsamość, polską mentalność, nasze myślenie, system wartości, naszą świadomość historyczną, tożsamościową, kulturową i państwową. Odzyskując niepodległość po 123 latach musieliśmy stanąć do obrony niepodległości i zdaliśmy egzamin. Wielkie zwycięstwo Narodu Polskiego w starciu cywilizacyjno-ideologicznym było wydarzeniem wielowymiarowym.

Okazało się, że potrafiliśmy być razem ponad podziałami, aby obrać wspólną drogę ku niepodległości. Przy okazji tak znakomitego jubileuszu warto pamiętać, że są to ponadczasowe wartości o wielowymiarowym kontekście.

Wydarzenia przygotowane dla Państwa przez organizatorów przybliżają losy małych ojczyzn, bohaterów tych ziem i ich postaw. Specjalne wykłady, spacer, ekspozycje, słuchowiska czy rajdy, umożliwiają świadome współuczestnictwo w kulturze w nowej atrakcyjnej formie. Zachęcam do zapoznania się z bogatą ofertą i wybraniem swojej drogi do Europejskich Dni Dziedzictwa.

Jarosław Sellin

Wiceminister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Szanowni Państwo!

Tegoroczne hasło Europejskich Dni Dziedzictwa „Moja droga” trafnie wpisuje się w charakter naszego regionu. To bowiem ziemie, których zarówno dawni, jak i obecni mieszkańcy, przeszli w ciągu wieków długą i trudną drogę. Nie brakowało tu wielkich wydarzeń, wojen, klęsk żywiołowych, zaborów czy wysiedleń. Ta trudna droga, którą przeszliśmy, doprowadziła nas jednak do odzyskania wolności, suwerenności, członkostwa w Unii Europejskiej. Dziś, tak jak nigdy przedtem w historii, możemy chyba powiedzieć, że nasza droga, jako jednostek, ale też jako zbiorowości, zakończyła się sukcesem i dzięki niej możemy cieszyć się okresem pokoju, rozwoju, wolności słowa i sumienia. To zasługa tego, że zarówno my, jak i nasi przodkowie, nie zatrzymaliśmy się w połowie, nie cofnęliśmy się, gdy na nieprzyjaznych gościńcach wiał w oczy wiatr. Szliśmy naszą drogą wciąż naprzód i naprzód. Nadal idziemy i rozwijamy dobrobyt naszej Małej Ojczyzny.

Szanowni Państwo!

W tym roku Europejskie Dni Dziedzictwa na Warmii i Mazurach odbędą się w dwa weekendy: 12-13 i 19-20 września. Koordynatorem wojewódzkim po raz kolejny jest Muzeum Bitwy pod Grunwaldem. Serdecznie zapraszam do wzięcia udziału w wydarzeniach przygotowanych z tej okazji, a może też do opowiedzenia o własnej drodze – drodze życia.

Gustaw Marek Brzezina

Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego

ORZYSZ

11 września

Wojewódzka Inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa

11 września | piątek

11.00 Europejskie Dni Dziedzictwa w województwie warmińsko-mazurskim swoją inaugurację będą miały 11 września 2020 r. w Orzyszu. Ta ulokowana w 1443 roku na prawie chełmińskim mała wieś czynszowa, 3 marca 1725 roku wstąpiła w poczet miejscowości, które mogą dumnie nazywać się miastem. W związku z tym, w 2020 r. świętujemy 295 rocznicę tego jakże ważnego dla nas wydarzenia.

Gmina Orzysz położona w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w Powiecie Piskim, zajmuje powierzchnię 363,49 km². W samym Orzyszu krzyżują się ważne szlaki komunikacyjne: droga krajowa 63 oraz 16. Zachodnią granicę gminy stanowią brzegi największego w Polsce jeziora Śniardwy, zwanego „Mazurskim Morzem”, natomiast od wschodu jeziora: Wylewy, Druglin i Lipińskie. Na terenie gminy Orzysz leży ponad

20 jezior malowniczo wkomponowanych w krajobraz leśny, stanowiący ponad 40% jej powierzchni.

Pod koniec XIX wieku pod Orzyszem został założony poligon a miejscowość tym samym związała swoje losy z wojskiem. Mariaż ten, pomimo wielu zawirowań historycznych trwa po dziś dzień. Bazując na historii i obecności wojska, lokalizacji poligonu, na którym ćwiczą tysiące żołnierzy, w tym wojska sojuszników NATO (Amerykanie, Chorwaci, Brytyjczycy oraz Rumuni) od 2015r. skutecznie budujemy markę Orzysz Wojskowa Stolica Polski. Owocna współpraca z wojskiem pozwala na kreowanie pozytywnego wizerunku miasta i samego wojska, które chętnie angażuje się w projekty przez nas realizowane. Dzięki wsparciu armii organizujemy szereg wydarzeń o charakterze ogólnokrajowym i międzynarodowym, wśród których wymienić można

m.in.: bezprecedensową Walkę Czołgów - pokaz wyszkolenia wojskowego odbywający się na poligonie, z udziałem 40 tys. widzów, Bieg Tygrysa, Garnizonowe Święto Wojska Polskiego, Przegląd Piosenki Wojskowej i Patriotycznej, czy inscenizacja historyczna - Orzysz 1920 prezentująca wydarzenia z okresu kiedy to miasto stało się „świadkiem” wojny polsko-bolszewickiej, a na terenie orzyskiej jednostki internowani byli polscy żołnierze i cywile. W militarny klimat wpisuje się także Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej. Instytucja ta otworzyła swoje podwoje 10 listopada 2015 roku. Jej celem jest upowszechnianie i pielęgnowanie historii Ziemi Orzyskiej, w tym przede wszystkim - małego mazurskiego miasteczka leżącego przy ogromnym poligonie wojskowym. Siedziba muzeum mieści się w kamienicy z początku XX wieku, a znaleźć w niej można informacje na temat ciekawej, często burzliwej historii Orzysza i okolic. Oglądając makietę unikatowej osady nawodnej można prześledzić najdawniejsze dzieje tych terenów, by następnie,

w innych salach podróżować w czasie do okresów bardziej współczesnych. Orzyskie muzeum to miejsce wypełnione duchem miasta, gdzie można zaznajomić się z wiadomościami na temat rozwoju garnizonu wojskowego, z którym Orzysz związał swoje losy. To punkt na mapie Ziemi Orzyskiej, gdzie powinni zawitać wszyscy ciekawi poznania historii i dziedzictwa tego urokliwego mazurskiego miasta.

Jezioro Śniardwy, które znajduje się na terenie Gminy Orzysz to fragment Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich determinujący rozwój turystyki wodnej. Z kolei okolice zasobnego w ryby jeziora Orzysz pozwalają na rozwój wędkarstwa. Dzięki organizacji ogólnopolskich i międzynarodowych wydarzeń wędkarskich, np. Grand Prix Polski, Mistrzostwa Polski czy cykl zawodów Garmin Fishing League skutecznie promujemy nową markę - „Orzysz Wędkarskie Serce Mazur” przyciągającą miłośników przyrody i amatorów spędzania wolnego czasu w bliskości z naturą.

ORGANIZATOR:

→ **Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie**

ul. Emilii Plater 1, 10-562 Olsztyn

→ **Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku**

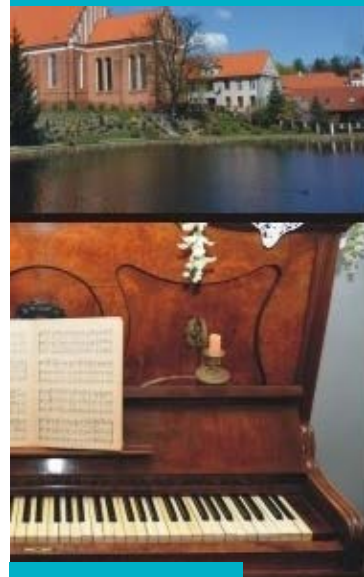
Stębark 1, 14-107 Gierzwald

→ **Urząd Miejski w Orzyszu**

ul. Rynek 3, 12-250 Orzysz

BARCZEWO

19 września

100 lat „Hymnu warmińskiego.” Droga do niepodległości na Warmii

wykład / prelekcja,
koncert, lekcje muzealne /
biblioteczne

W 2020 r. mija 100 lat od powstania Hymnu warmińskiego, pieśni skomponowanej przez Feliksa Nowowiejskiego i dedykowanej Warmii, której serce rozrywane było między polskością a totalnym zniewoleniem.

Droga do niepodległości na Warmii była trudna. W 1920 r. o tym czy będzie to obszar należący do Polski, miał zdecydować plebiscyt, który wsparł również Feliks Nowowiejski, polski kompozytor, urodzony w Barczewie patriotą. Nie będąc obojętnym bliskiej

swemu sercu ziemi, kompozytor dał szereg koncertów i zadekował jej Hymn warmiński *O Warmio moja miła*. W 2020 r. mija 100 lat od powstania pieśni.

Podczas Europejskich Dni Dziedzictwa pragniemy przybliżyć mieszkańcom Warmii i Mazur drogę do niepodległości naszego regionu oraz okoliczności powstania Hymnu Warmińskiego, które chcemy uczcić słowem i muzyką.

W ramach spotkania chcemy przybliżyć ten ważny temat poprzez prelekcję, wystawę i koncert.

ORGANIZATOR:

→ **Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Barczewie**

☎ (89)6740479 @ ckb@barczewo.pl ▶ <http://www.ckb.barczewo.pl/>

19 września

Moja i Twoja droga

zajęcia edukacyjne

W dniach 19-20 września 2020 r. w Szkole Podstawowej w Biesalu będzie zorganizowane przedsięwzięcie edukacyjne pt. *Moja i Twoja Droga*, które ukaże drogę Polaków, jaką musieli przejść, aby odzyskać niepodległość.

Zapoznamy się z historią ludzi zarówno z najbliższego otoczenia, jak i tych wszystkich, którzy z różnych przyczyn zostali wywiezieni / wygnani z ojczystego kraju i działali na emigracji przynosząc

Polsce wiele zasług. Zapoznamy się także z historią bohaterów, którzy walczyli o niepodległość na terenie Polski.

Poznamy lokalne dziedzictwo i jego historię oraz odwiedzimy zabytki. Oprócz zajęć edukacyjnych planujemy wykonać wystawę edukacyjną o regionalnym dziedzictwie. Uczniów zachęcimy do konkursów wiedzy, plastycznego i fotograficznego. Do naszych działań włączymy instytucje kultury i oświaty.

ORGANIZATOR:

→ Szkoła Podstawowa w Biesalu

☎ 606236735 @ baworowska@onet.pl ➤ <http://www.zspbiesal.edupage.org>

12 września

Spacer po Braniewie

zwiedzanie

Zwiedzanie zabytków Braniewa z przewodnikami PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej Heleną i Czesławem Kozłowskimi.

Podczas spaceru uczestnicy poznają miejsca ważnych wydarzeń historycznych na terenie miasta.

ORGANIZATOR:

→ Miejska Biblioteka Publiczna w Braniewie

☎ 556443304 @ mbpbran@wbp.olsztyn.pl ➤ <http://www.biblioteka.braniewo.pl/>

19 września

Warsztaty terenowe „Drwęck- źródła, drogi, rozdroża”

wycieczka / spacer

Zapraszamy na wyprawę busem do Drwęcka, miejscowości położonej w gminie Olsztyn w powiecie olsztyńskim.

W okolicy wsi znajdują się miejsca, które eksponują Drwęck jako istotny obszar kształtowania się naszej małej ziemi ojczyстей w wymiarach przyrodniczym, historycznym i kulturowym. Koło wsi bierze początek jedna z najważniejszych rzek naszego regionu – Drwęca. Jej źródła to miejsce warte odwiedzenia.

W pobliżu wsi znajduje się także jeden z najciekawszych krajobrazowo cmentarzy z okresu I wojny światowej. To także miejsce refleksji nad źródłami również naszej polskiej państwowości w regionie warmińsko-mazurskim.

W bagnach rozlewisk rzeki Drwęcy w lipcu 1939 r. podczas kopania torfu dokonano odkrycia jedynej w naszym regionie mumii

bagiennej, która do 1945 r. eksponowana była w królewskim Prussia Museum. Efekty badań zwłok trzynastoletniej dziewczynki pochowanej rytualnie przez ponad 2,5 tysiącami lat w rozlewiskach Drwęcy to możliwość zagłębienia się w najstarsze źródła kultury ludów zamieszkujących okolice Drwęcka przed wiekami.

Warsztaty terenowe polegać będą na: 1/ wspólnej z uczestnikami próbie rozpoznania geologiczno-hydrologicznych zawiłości źródeł Drwęcy 2/ próbie wpisania pierwszowiejennego cmentarza w losy narodowe i społeczne dawnych i obecnych mieszkańców regionu 3/ próbie krajobrazowej analizy miejsca odkrycia mumii dziewczynki i rekonstrukcji warunków jej życia we wczesnej epoce żelaza. Na koniec spróbujemy znaleźć wspólny mianownik, który może łączyć wszystkie trzy wątki niezwykłości Drwęcka.

ORGANIZATOR:

→ Alicja Szarzyńska, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie – Olsztyńskie Centrum Edukacji Ekologicznej

→ Wiesław Skrobot, koordynator Pracowni Aktywności Obywatelskiej i Dokumentacji Dziedzictwa w Ostródzie

☎ 501602659 @ szarzyńska@wmodn.olsztyn.pl ▶ <https://wmodn.olsztyn.pl>

PARTNER:

→ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie

14-30 września

Żołnierska droga Stefana Wiśniewskiego

wystawa

Fotografie z archiwum Biblioteki – OSA, przekazane przez córkę Stefana Wiśniewskiego.

Wystawa fotografii przedstawiających wojenne i powojenne losy Stefana Wiśniewskiego, żołnierza Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, a od roku 1949 nauczyciela i organizatora szkolnictwa w powiecie braniewskim.

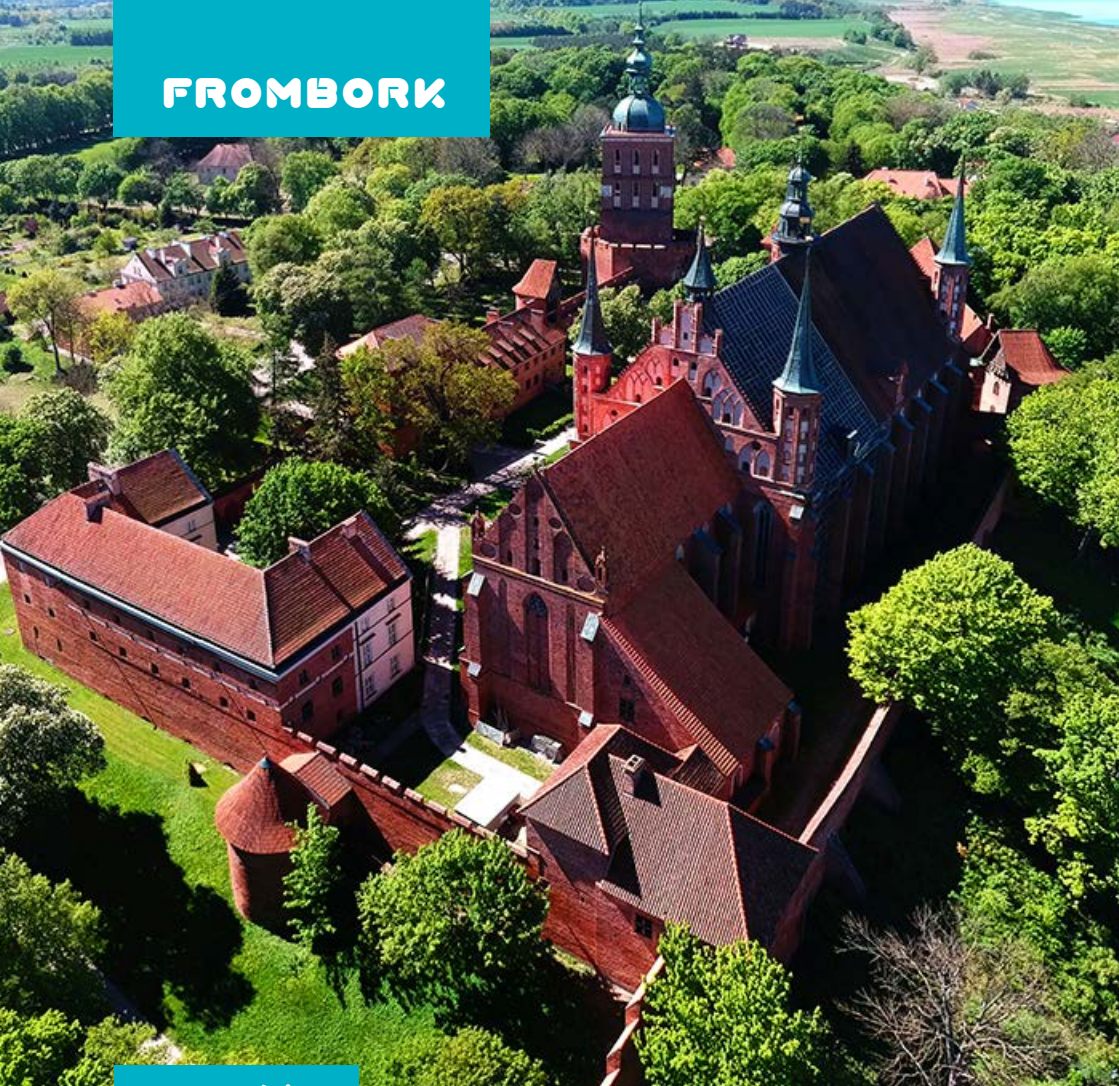

ORGANIZATOR:

→ Miejska Biblioteka Publiczna w Braniewie

☎ 556443304 @ mbpbran@wbp.olsztyn.pl ▶ <http://www.biblioteka.braniewo.pl/>

12 września

Wspólna droga

Działające we Fromborku muzea: Muzeum Mikołaja Kopernika oraz Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny wspólnie przygotowały atrakcje w czasie Europejskich Dni Dziedzictwa 2020.

CZĘŚĆ I:

W tym roku mija 760 lat od powstania Warmińskiej Kapituły Katedralnej. Pierwsza część wydarzeń będzie związana z tą rocznicą.

wykład, uroczystość
religijna, wystawa,
warsztaty, inscenizacja

11.00 Msza święta w katedrze pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Andrzeja Apostoła we Fromborku.

12.15 Wykład z okazji 760-lecia Warmińskiej Kapituły Katedralnej wygłosi ks. kanonik prof. Andrzej Kopiczko.
Miejsce: W Nowym Pałacu Biskupim, ul. Katedralna 6

Po wykładzie w pałacu zaprezentowane zostaną efekty realizowanego w tym roku projektu digitalizacyjnego Święta Warmia. Pokazywane będą zdigitalizowane średnio-wieczne obiekty z terenu zarządzanego przez kapitułę.

13.00 i 17.00 Zwiedzanie wystawy stałej: Dawni mieszkańcy Nowego Pałacu Biskupiego i jego budowniczowie.

16.30-17.30 W przypałacowej wozowni (Wozownia Sztuk) obejrzyć będzie można wystawę: *LemPress SOLARIS*, która jest efektem międzynarodowego projektu letterpress.

CZĘŚĆ II:

15.00 W wieży radziejowskiego zamku otwarta zostanie wystawa „10 lat współpracy Muzeum Mikołaja Kopernika i Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny”.

9.00-17.00 Można będzie obejrzeć kolekcję aniołów chrzcielnych ze zbiorów Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny.

9.30-17.00 Otwarte będą wystawy Muzeum Mikołaja Kopernika:

w Szpitalu św. Ducha (Dział Historii Medycyny), ul. Stara 6,

→ *Cum animal morietur* (Kiedy umiera zwierzę),

→ *Z dziejów historii medycyny*

→ *Warmińskie malarstwo i rzeźba sakralna XVII-XVIII w.*

→ *Naczynia aptekarskie XVI-XX w.*

w Dawnym Pałacu Biskupim, ul. Katedralna 8

→ *70 lat Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku*

→ *Mikołaj Kopernik – życie i dzieło*

→ *Człowiek, osoba, persona. Portret w przestrzeni sakralnej*

→ *Mikołaj Kopernik na monetach i banknotach świata – ze zbiorów Oresta Paszkowicza w Parku Astronomicznym, Ronin 7, 14-530 Frombork*

→ *Astronomia w Niepodległej*

9.30 będzie można zwiedzać Park Astronomiczny (ostatnie wejście 15:30).

21.00 Nocne zwiedzanie Parku Astronomicznego

22.00 i 23.00 nocny pokaz nieba.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny

→ Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku

☎ 600980952 @ kulturalny.frombork@gmail.com ▶ <http://muzeum.frombork.pl/>

12 września

„O wpływie przeszłości na teraźniejszość” —prof. Krystyna Szczśniak

wykład / prelekcja

O wpływie przeszłości na teraźniejszość w aspekcie nazw własnych, szczególnie terenowych, na ich wygląd obecny.

Prof. Krystyna Szczśniak poprowadzi nas przez kręte ścieżki historii, które pozostawiły czytelne ślady w nazwach własnych regionu: antroponimach, toponimach i hydronimach oraz nazwach obiektów niezamieszkałych. Do dziś w naszym powiecie zachowały się nazwy genetycznie bałtyckie (litewskie Giereliszki; staropruska Gołdap; jaćwieski nazwę Garbaś) i słowiańskie Grabowo czy Kowalka; ślady germanizacji tych nazw, które zatępiły pierwotny wygląd i etymologię toponimu, zamiana w latach

1933-39 nazwy Grabowo na Arnswalde/ Arnswald, w którym ukryto nazwisko pisarza tworzącego akt osadniczy, czy dzisiejsze Wronki zamiast Frącki (Frącek, Franciszek był zasadźcą). Zachowały się także efekty działania powojennej komisji, porządkującej to nazewnictwo—zamiana nazwy Jodupie na Czarnowo, z zachowaniem semantycznego elementu tworzącego najpierw nazwę rzeczki Jodupki, dziś Czarnej, później przeniesionej na nazwę 3 osad (rdzeń obu nazw oznacza bowiem „czarny”, czyli nazwa hydronimu oznaczała „czarną rzekę”, rzekę płynącą na obszarze próchnicznym, a rozkładające się w niej gałęzie i liście czy igły drzew nadawały wodzie ten kolor).

ORGANIZATOR:

→ Biblioteka Publiczna w Gołdapi

t 876150545 @ izbaregionalna@bpgoldap.pl ▶ <https://bpgoldap.pl/>Obwoźne
Muzeum
Bąków

13 września

„Frygi na drodze? Czemu nie!”, spotkanie z Jerzym Łapo z Obwoźnego Muzeum Bąków

warsztaty

Współcześnie bąki kojarzą się z zabawkami wprawianymi w ruch palcami lub mechanizmem śrubowym. Tymczasem przez setki, a nawet tysiące lat, do rozkręcenia bąka, czyli frygi, potrzebny był sznurek. Takimi zabawkami bawiono się często na

podwórkach i ulicach. O świecie i dziejach bąków opowie dr Jerzy Łapo z Obwoźnego Muzeum Bąków. Podczas spotkania będzie też miejsce na prezentacje wybranych okazów. Najodważniejsi sprawdzą się we własnym snoręcznym zbijaniu i chłostaniu bąków :)

ORGANIZATOR:

→ Biblioteka Publiczna w Gołdapi

t 876150545 @ izbaregionalna@bpgoldap.pl ▶ <https://bpgoldap.pl/>

19 września

Polskie odkrycia w Ameryce „Południowej” - prof. Patrycja Prządka-Giersz, prof. Miłosz Giersz

wykład / prelekcja

Drogi wielu Polaków płaczą się i przewijają na wielu płaszczyznach i kontynentach. Jedną z takich dróg zaprowadziła małżeństwo polskich archeologów, profesorów Patrycję i Miłosza Gierszów do Peru.

Osoby uczestniczące w spotkaniu zostaną zabrane w podróż, w czasie której dowiedzą się jakie emocje towarzyszą w trakcie dokonywania, jak się później okazało, jednego z najważniejszych odkryć roku według amerykańskiego magazynu „Archaeology” i nagrodzonego przez National Geographic Traveler w kategorii „Naukowe odkrycie 2013 roku”.

Wydarzenie będzie składać się z 3 części.

1. Spotkanie z gośćmi i rozmowa z nimi o Polakach w Ameryce Południowej oraz o najważniejszym polskim odkryciu archeologicznym w Peru czyli odkryciu grobowca królowej Wari jednej z kultur preinkaskiej.
2. Zostanie wyświetlony film o polskich wykopaliskach w Peru i tym niezwykłym odkryciu „Skarby Grobowca Wari”
3. Otwarcie wystawy ilustrującej polskie badania w Castillo Huarmey w Ameryce Południowej

ORGANIZATOR:

→ Biblioteka Publiczna w Gołdapi

☎ 876150545 @ izbaregionalna@bpgoldap.pl ▶ <https://bpgoldap.pl/>

PARTNER:

→ Dom Kultury w Gołdapi

Śladami Historii

Jak przybyłem do Gołdapi?

20 września

Spotkanie w ramach cyklu „Śladami historii – Jak przybyłem do Gołdapi?”

zwiedzanie, wycieczka/
spacer

Cykl spotkań w ramach Jak przybyłem do Gołdapi. W roli prelegenta wystąpi Marian Tadeusz Podziewski. Będzie to doskonała okazja do wspólnego poznawania historii ludzi i naszego miasta.

Zorganizujemy spotkanie z zasłużonym dla miasta i regionu samorządowcem, który pełnił funkcje zastępcy burmistrza Gołdapi oraz

Wojewody Warmińsko-Mazurskiego. Prelegent opowie nam, jak zmieniała się Gołdap z jego perspektywy na przestrzeni kilkudziesięciu lat. Wydarzenie polecamy osobom, które chciałyby poznać historię naszego miasta. Uczestnicy spotkania będą mieli możliwość zapoznania się z multimedialną prezentacją *Jak przybyłem do Gołdapi* zrealizowaną przy wykorzystaniu zbiorów prywatnych zbiorów.

ORGANIZATOR:

→ Biblioteka Publiczna w Gołdapi

☎ 876150545 @ izbaregionalna@bpgoldap.pl ▶ <https://bpgoldap.pl/>

LIDZBARK WARMIŃSKI

19 września

Nasze początki. Droga do muzeum na zamku biskupów

gawęda / opowieść

Opowieść o trudnych początkach muzeum na zamku biskupów, kontynuacji idei i prac przedwojennych konserwatorów, nowym funkcjonowaniu zamku oraz o pierwszych gościach, wystawach i wydarzeniach.

O pierwszych wystawach i zdarzeniach w nowej placówce muzealnej opowie Władysław

Strutyński, kierownik Muzeum w latach 2008-2015. Jeden z pierwszych kierowników zamku, dr Jerzy Sikorski, opowie o pierwszych pracach powojennych na zamku, wydarzeniach organizowanych przez jego ówczesnego administratora: Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oraz drodze do utworzenia na zamku muzeum.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Warmińskie/Zamek w Lidzbarku Warmińskim

→ Oddział Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

☎ 517 842 442 @ m.jackiewiczgarniec@muzeum.olsztyn.pl ▶ <https://lidzbark.muzeum.olsztyn.pl/>

ŁĄKORZ

13 września

Droga zmian w miejscowości Łąkorz, 1920 r.

wykład / prelekcja

Droga zmian w miejscowości Łąkorz po wyzwoleniu w 1920 roku oraz spotkanie z historią o żołnierzach niezłomnych.

Spotkanie z historią, prelekcję i wystawę przedstawią członkowie Stowarzyszenia Reduta. Temat poświęcony będzie żołnierzom niezłomnym, którzy bronili w owych czasach miejscową ludność przed bezprawiem narzuconej władzy – Radość, jaką przeżywamy w 100 rocznicę odzyskania niepodległości jest efektem trudnej, odpowiedzialnej drogi bohaterów, którzy podjęli niezłomną

walkę z systemem. Można będzie poznać kilka sylwetek osób które aktywnie uczestniczyły w procesie ówczesnych przemian. Prelekcję poprowadzi Jan Skuzjus. Drugi wykład pt. *Plebiscyt - droga Mazurów do Polski*, wygłoszony przez Jana Ostrowskiego, będzie dotyczył wyników plebiscytu, który odbył się 11 lipca 1920 r. i skutkował poważnymi konsekwencjami dla ludności polskiej narodowości. Ważnym wątkiem będzie tutaj opowieść o przemianach na terenie ziemi lubawskiej, a szerzej – w parafii Łąkorz. Prelekcję poprowadzi Jan Ostrowski.

ORGANIZATOR:

→ Stowarzyszenie Ochrony Przyrody i Dziedzictwa Kulturowego-Muzeum Lokalne Ziemi Lubawskiej Łąkorz

☎ 509980320 @ stowarzyszenieochrony@wp.pl

12-19 września

Poznajemy ludowy strój warmiński

warsztaty

Zajęcia warsztatowe pt. *Poznajemy ludowy strój warmiński*.

12 września | sobota

Zapraszamy na warsztaty edukacyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym. W spotkaniu zorganizowanym przez Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Małdytach wezmą udział członkowie ludowego zespołu

śpiewaczego „Antonówki”, którzy zaprezentują dzieciom warmiński strój ludowy. Następnie odbędą się zajęcia plastyczne, podczas których dzieci spróbują narysować poznane stroje ludowe.

19 września | sobota

Wernisaż wystawy prac dziecięcych powstałych podczas warsztatów.

ORGANIZATOR:

→ Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Małdytach

☎ 897586134 @ gok.maldyty@wp.pl ▶ <https://gokismaladyty.naszgok.pl/>

PARTNER:

→ Zespół ludowy „Antonówki”, Przedszkole Samorządowe w Małdytach

12 września

Szlakiem szkół polskich na Warmii

wycieczka / spacer

Zapraszamy na wyprawę autokarową szlakiem polskich szkół działających na Warmii w okresie międzywojennym. W 1930 r. przypada 90-rocznica powstania polskich szkół na Warmii, m.in. w Jarotach, Lesznie, Skajbotach, Stanclewie, Pluskach, Purdzie, Wymoju i Worytach.

Trudno oprzeć się wrażeniu, że pamięć o działalności polskich szkół już się zatębia; w miastach i wsiach regionu przypomina się historię tych placówek tylko z okazji „okrągłych” rocznic, a i to

nie zawsze. Trud włożony w uczczenie 90-rocznicy—czasem ogromny—jest wart, by z jego owoców korzystały jak najszersze kręgi społeczeństwa Warmii i Mazur, nie tylko przy okazji kolejnych okrągłych jubileuszy. Warto zadbać, aby wypracowane formy na stałe wpisały się w kalendarz regionu i inspirowały do działań kolejne pokolenia, a funkcjonując przez następne lata ułatwiały pracę także pedagogom z dziećmi i młodzieżą; by stanowiły źródło zainteresowania i wzbogacały środki dydaktyczne tak potrzebne

ORGANIZATOR:

→ Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie

☎ 603 864 878 @ jozwiak@wmodn.olsztyn.pl ▶ <https://wmodn.olsztyn.pl>

PARTNER:

→ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie

OLSZTYN

Czesław Andrzej

Józef Zapetka

Stanisław Zieliński

Jan Boczański

Hugo Bałwe (Balki)

ks. Wiktor Barczowski

Antoni Błaszczak

ks. dr Robert Biliński

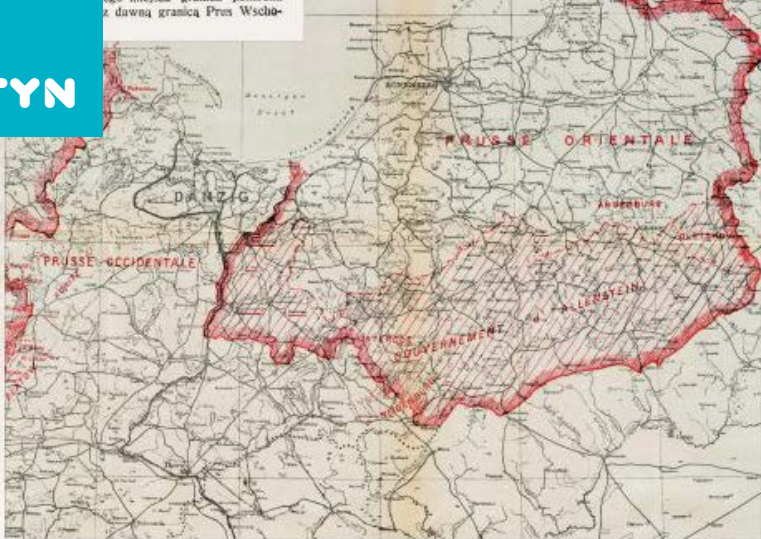
Radomir Dominicki

ks. dr Gustaw Dobrowolski

Włodzisław Herz

12-13 września

Plebiscyt 1920 - trudna droga do polskości Warmii, Mazur i Powiśla

wystawa

Prezentacja wystaw Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie odnoszących się do tematyki plebiscytowej i nawiązujących do trudnej walki o polskość Warmii, Mazur i Powiśla.

W dniach 12-13 września w Instytucie Północnym w Olsztynie będą mieli Państwo okazję odkryć historię Domu Polskiego – wyjątkowego budynku na mapie Olsztyna, poznać życiowe drogi bohaterów plebiscytu – ludzi zaangażowanych w walkę

o polskość Warmii, Mazur i Powiśla oraz ich późniejsze losy, a także zobaczyć pocztówki plebiscytowe, które stworzyli uczniowie Zespołu Szkół Ekonomiczno-Handlowych im. Polaków spod Znak Rodła w Olsztynie w 100 rocznicę plebiscytu. Wszystko to będzie możliwe dzięki trzem wystawom – *100 lat Domu Polskiego*, *Bohaterowie Plebiscytu* oraz *Pocztówka Plebiscytowa*, które zostaną zaprezentowane w siedzibie Instytutu – Domu Polskim.

ORGANIZATOR:

→ Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

☎ 89 527-66-18 @ piotr.bojarski@ip.olsztyn.pl ▶ <http://www.ip.olsztyn.pl>

INSTYTUT PÓŁNOCNY
IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO
W OLSZTYNIE

OLSZTYN

12-19 września

W drodze na Warmię i Mazury

inne

Zapraszamy wszystkich w drogę, którą przebyli osadnicy z różnych stron, aby osiedlić się po II wojnie światowej na Warmii i Mazurach.

Osadnicy przybywający na Warmię i Mazury zabierali ze sobą różne rzeczy od mebli przez dokumenty aż po fotografie najbliższych. Czasami mieli czas, żeby spakować prawie wszystko, czasami tylko to, co byli w stanie unieść. Część historii została spisana, sfotografowana, warto o nich pamiętać. Przygotowaliśmy dla Was:

→ „W drodze na Warmię i Mazury” – bibliografię opartą na wspomnieniach mieszkańców

Warmii i Mazur nt. drogi, jaką przebyli, by znaleźć się właśnie na tym terenie do pobrania w postaci pdf,

→ „Walizka osadnika” – interaktywną zabawę on-line, w której możemy zobaczyć, co zabierali ze sobą ludzie w wędrówce do nowych miejsc,

→ „Zodiak Warmiński” – internetową grę memory prezentującą warmińskie miasta,

→ „Dom” – wystawę on-line Weroniki Tadaej-Królikiewicz

Działania będą realizowane na stronie [www](http://www.wbp.olsztyn.pl) oraz Facebooku Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie.

ORGANIZATOR:

→ Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie

☎ 89 524 90 46 @ promocja@wbp.olsztyn.pl ▶ <http://www.wbp.olsztyn.pl>

19 września

Życiowe drogi marszałka Józefa Piłsudskiego

gawęda / opowieść

Życiowe drogi Józefa Piłsudskiego przybliży pasjonat tej postaci, Józef Zysk – generał Związku Piłsudczyków RP oraz właściciel Izby Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego w Rogożu k. Lidzbarka Warmińskiego.

Marszałek Józef Piłsudski był jedną z kluczowych postaci, która przyczyniła się do odzyskania niepodległości przez Polskę.

Jego skomplikowane życiowe losy przybliży pasjonat tej postaci p. Józef Zysk – piłsudczyk, twórca i właściciel Izby Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego w Rogożu. Po wysłuchaniu gawędy będzie można obejrzeć niektóre eksponaty zgromadzone w Izbie Pamięci w Rogożu, a także skosztować potraw, które jadł marszałek Józef Piłsudski.

ORGANIZATOR:

→ Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

☎ 89 527-66-18 @ piotr.bojarski@ip.olsztyn.pl ▶ <http://www.ip.olsztyn.pl>

19-20 września

75 lat Muzeum Warmii i Mazur

projekcja / prezentacja

Muzeum Warmii i Mazur do tegorocznej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa pt. *Moja droga*, przygotuje cykl filmów opowiadających o pracy kustoszy i muzeum.

Nasza instytucja obchodzi w 2020 r. 75-lecie swojego powstania. Misją muzeum jest zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, który zawsze był integralną częścią Europy i jej kulturowej spuścizny. Pracownicy

muzeum każdego dnia dbają o pamięćki bogatej przeszłości, ale przy okazji jubileuszu instytucji opowiedzą o swojej pracy bardziej prywatnie. Będzie to osobiste wyznanie na temat ich wędrówki, „bycia w drodze” do nieustannego poznawania sztuki i historii oraz dzielenia się tym z innymi. Sfilmowane rozmowy opublikujemy na naszym Facebooku i stronie internetowej w dniach 19 i 20 września.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

☎ 89 5279596 @ magazynsolny@wp.pl

20 września

Historia plebiscytu w prasie i dokumentach - lekcja biblioteczna

lekcje muzealne /
biblioteczne

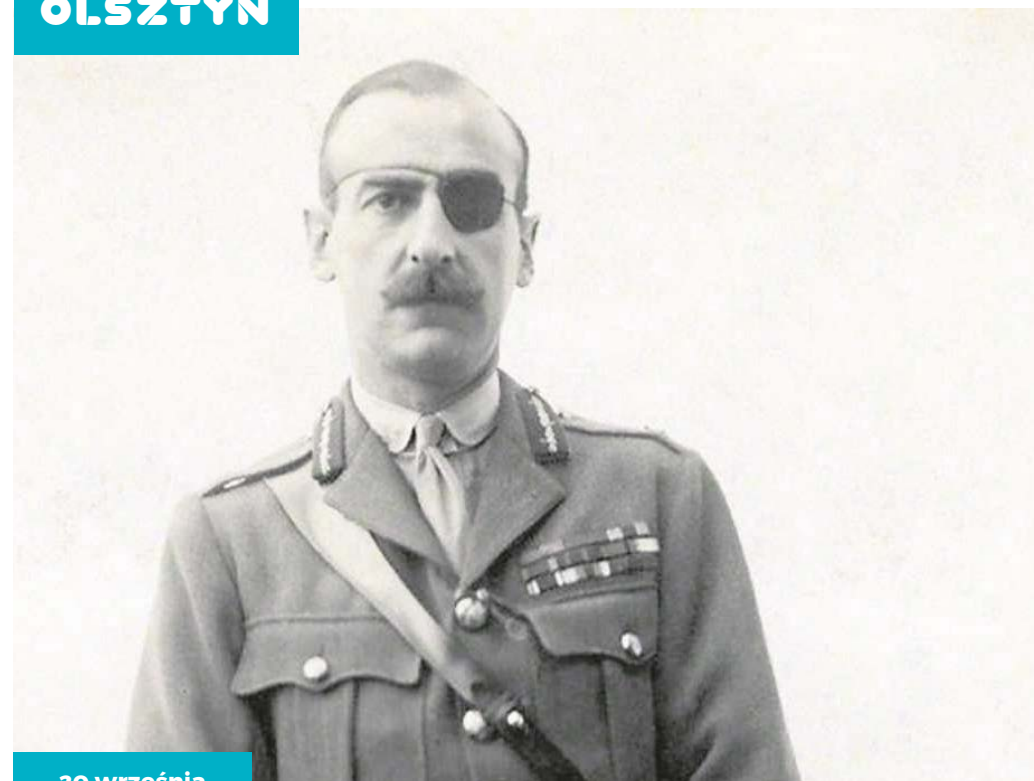
Lekcja biblioteczna pt. *Historia plebiscytu w prasie i dokumentach* ma na celu przybliżenie młodzieży nastrojów społecznych z okresu plebiscytu zachowanych w prasie i dokumentach ze Zbiorów Specjalnych Instytutu Północnego. Każdy uczestnik lekcji bibliotecznej otrzyma reprint trzech numerów plebiscytowych *Gazety Olsztyńskiej*.

Podczas lekcji będzie można m.in. obejrzeć oryginalne wydania „Gazety Olsztyńskiej” z czasu plebiscytu, zachowane dokumenty z tego okresu, czy zapoznać się z kronikami szkół warmińskich z okresu międzywojennego. Lekcje poprowadzą kustosze Biblioteki Instytutu Północnego w Olsztynie. Każdy uczestnik otrzyma reprint trzech numerów plebiscytowych „Gazety Olsztyńskiej”.

ORGANIZATOR:

→ Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

☎ 89 527-66-18 @ piotr.bojarski@ip.olsztyn.pl ▶ <http://www.ip.olsztyn.pl>

20 września

O awanturniku, który pokochał Polskę – życiowe drogi generała Adriana Carton de Wiarta

wykład / prelekcja

Opowieść dr Piotra Bojarskiego o barwnych drogach życia generała Adriana Carton de Wiarta.

Anglia, Południowa Afryka, Francja, Somalia Brytyjskie i polskie błota na przedwojennych Kresach Rzeczypospolitej. Te oddalone od siebie ziemie łączy niezwykła postać,

postać generała Adriana Carton de Wiarta – brytyjskiego oficera z żyłką podróżniczą, szefa Brytyjskiej Misji Wojskowej w Warszawie w czasie wojny polsko-bolszewickiej, przyjaciela Polski i Polaków mieszkającego w naszym kraju do wybuchu II wojny światowej. Jego życiowe drogi przybliży dr Piotr Bojarski, historyk z Instytutu Północnego w Olsztynie.

ORGANIZATOR:

→ Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

☎ 89 527-66-18 @ piotr.bojarski@ip.olsztyn.pl ▶ <http://www.ip.olsztyn.pl>

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU
KRZYŻA I MEDALU
NIEPODLEGŁOŚCI
CZYNI WIADOMEM, ZE ZARZĄDZENIEM
PANA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Z DNIA 9·XI·1933 ROKU

ALOJZY ŚLIWA

ZOSTAŁ ODZNACZONY
MEDALEM NIEPODLEGŁOŚCI
ZA PRACĘ W DZIELE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU
KRZYŻA I MEDALU NIEPODLEGŁOŚCI

SEKRETARZ GENERALNY KOMITETU

20 września

Alojzego Śliwy droga do Polski

inne

Krótki film z wykorzystaniem zabytków ze zbiorów Domu „Gazety Olsztyńskiej” dotyczący losów A. Śliwy, działacza plebiscytowego, pisarza i poety warmińskiego oraz patrona jednej z ulic Olsztyna.

Losy Alojzego Śliwy są typowe dla polskich Warmiaków, którzy zaangażowanie

w działalność społeczną i plebiscytową przytłaczali prześladowaniem. Po plebiscycie 1920 r. A. Śliwa musiał wyjechać do Polski. Do rodzinnych stron powrócił dopiero w 1945 r. Jego dojrzewanie do polskości rozpoczęło się w dzieciństwie i trwało do lat dojrzałych.

ORGANIZATOR:

→ Dom „Gazety Olsztyńskiej” Oddział Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
pl. Targ Rybny 110-019 Olsztyn
t 662 098 462 @ dgo@muzeum.olsztyn.pl
» <https://gazeta.muzeum.olsztyn.pl/>

Muzeum Warmii i Mazur
Oddział
DOM „GAZETY OLSZTYŃSKIEJ” W OLSZTYNIE
Targ Rybny 1, 01-110 Olsztyn, tel. 662 098 462, e-mail: dgo@muzeum.olsztyn.pl, www.muzeum.olsztyn.pl, www.warmia.pl

19-20 września

Droga do lokalnej tożsamości

wycieczka / spacer

Kolejny rok z rządu Welski Park Krajobrazowy wraz z Fundacją Wybudowania angażuje się w Europejskie Dni Dziedzictwa. Tym razem Wędrowna Grupa Krajoznawcza wyruszy na wyprawę malowniczymi drogami gminy Grodziczno.

Będziemy poszukiwać historii i losów miejsc, i mieszkańców regionu ziemi lubawskiej. Zastukamy do okien dawnego

majątku, przejdziemy po torfowiskach pamiętających handlarzy opałem z dalekich stron i porozmawiamy o losach mieszkańców, którzy porzucili swe domy i szukali szczęścia w nieraz odległych stronach.

Obszar wyprawy krajoznawczej: Lorki - Rynek (gmina Grodziczno), trasa około 10 km. Spotkanie przy świetlicy w miejscowości Rynek.

ORGANIZATOR:

→ Welski Park Krajobrazowy
→ Fundacja Inicjatyw Krajoznawczych Wybudowania
t 23 698 10 36 @ wpk.z.glowacka@warmia.mazury.pl
» <http://parkikrajobrazowewarmiiimazur.pl/welski>

KOORDYNATOR WOJEWÓDZKI:

→ Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku

Stębark 1, 14-107 Gierzwałd

☎ 89 647 22 27 ✉ edd@muzeumgrunwald.pl ➡ www.muzeumgrunwald.pl

TEKSTY:

→ MATERIAŁY ORGANIZATORÓW

FOTOGRAFIE:

→ ze zbiorów: organizatorów

→ na okładce: Orzysz

PROJEKT IDENTYFIKACJI WIZUALNEJ EDD:

→ Zofia Oslisło-Piekarska, Waldemar Węgrzyn / Printscreen

REDAKCJA I KOREKTA:

→ Krystyna Kozioł

SKŁAD I ŁAMANIE:

→ Ewa Chrapan

© wszelkie prawa zastrzeżone

Narodowy Instytut Dziedzictwa

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do zmian w programie!

NUMER ISBN 978-83-66160-56-9

Stębark 2020

PATRONAT HONOROWY:

→ Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego

PATRONAT HONOROWY

Marszałek
Województwa Warmińsko-Mazurskiego
Gustaw Marek Brzezina

